

Ibükosz

6

Erosz éji-sötét pillái alatt
a tekintete perzseli újra szívem,
bűbája befon, s veti rám Küprisz
sohasem-szakadó-szemü hálóját.
Jöttén remegek, mint vén paripa,
versenyek egykori győztese, újra szekérbe befogva:
bár már nem akarja, de tudja, ma futnia kell.

Kopeczky Rita fordítása

Charles Leconte de Lisle

A VÉGSŐ EMLÉK

Éltem, s halott vagyok. – A végeláthatatlan
mélységbe süllyedek, nyitott szemmel, vakon,
lassan, mint a halál, száz testnél súlyosabban.

Dermedten, tétován, sötét tölcserfalon
csúszom le, perc telik percre, és év az évre,
a Hallgatást, a tört Hiányt tapinthatom.

Álmom érzéstelen. Eljött a próba vége.
Élni? Élet? Mi az? Ifjú voltam? S ha vén?
Nap? Szerelem? – Ugyan. Test, kinek kellenél te?

Pörögj, merülj, zuhanj! Úr van szemed helyén,
tágul a feledés, és fölszívódsz te benne;
ha álmodnék! De holt vagyok. Bánom is én.

De kin tátong e seb, és ki üvölt a csendbe?
Ami történt, tudom, régen történt velem.
Éj, semmi éje, fogj, ragadj csak el! – Hitemre:

fölfalta valaki szívem. Emlékezem.

AZ ALVÓ KONDOR

A zord Kordillerák fokain túl, egy ormon,
túl a ködön, miben sasok csaponganak,
és följebb, mint a csúcs, mely kráterré hasadt,
s a láva véresen tajtékzik benne folyton:
ott csüggeszti le rőt szárnyát a nagy Madár,
elárad rajta a keserű közönyösség,
nézi a csöndes űrt és Amerika földjét,
a vak napot, melyet szeme magába zár.
Keletről nő az éj, amerre puszta pampák
a hegyláncok tövén végtelen fekszenek,
elaltatja Chilét, városait s a partját,
a Csendes-óceánt s az isteni eget;
a néma kontinenst egyszerre leigázza:
dombot, homoktalajt, hágót, magaslatot;
hegyfoktól hegyfokig dagadva kavarog
súlyos habjaival felmagasló dagálya.
Mint kísértet, csak áll a kondor egyedül,
fény sugar hull le rá, s vérzik szerte a óra.
Várja a komor árt, mely majd megostromolja;
meg is jön az, kicsap, és ő belémerül.
A Dél Keresztje süt által a messzeségen,
csillagos fárosza az ég partján tüzel.
Ő megrázza magát, s vijjogva gyönyörében
izmos, csupasz nyakát gőgösen nyújtja fel;
havat kavarva az Andok fölébe röppen,
rikolt, magasba csap, hová szél sem szökött,
és sötét földgolyó s élő csillag között
hatalmas szárnyain alszik a levegőben.

Bárdos László fordításai

Bolesław Leśmian

A LÁNY

Tizenkét álomhű fivér a fal mesés felét kutatta,
S egy hang sírt át a fal mögül, leányhang mélyen elhagyatva.

Lelkükben megragadt e hang, s ábrándja kedves képzetének,
És látni vélték ajkait, midőn gyász-mélybe hullt az ének.

„Zokog, tehát van” – mondta mind, s a szónak itt vetettek véget,
Búcsúztak ők s a nagyvilág, s a nagyvilág magába révedt.

Kemény kezük pörölyt fogott, romboltak zajjal, éktelelennel,
Vak volt az éj, nem látta, hogy – melyik pöröly, s melyik meg ember.

„Előbb rontsuk le, mint a lányt a zord halál rozsdába vonná!” –
Tizenkettedszülött fivér tizenkettedmagának mondá.

Mégis hiába volt a kín, válluk hogy bírt roppant erőket,
Álmuknak adták testük át, álmuknak, mely kísérté ők.

Mellükbe roppan, csont recseg, kezük porlad, sápadnak egyre,
S egy lett haláluk napja is, s egyetlen éjük végtelenje.

De nézd a holtak árnyait – Uram! – szerszámuk egyre lendül,
S csupán csak más idő telik – s a vas kezükben máshogy csendül.

Előre csendül – vissza peng, ütések mind zúgva szállnak,
Vak volt az éj, nem tudta meg, melyik pöröly, s melyek meg árnyak.

„Előbb rontsuk le, mint a lányt a zord halál rozsdába vonná!” –
Tizenkettedhalt árnyfivér tizenkettedmagának mondá.

De most elgyengült minden árny – az árny nem bír a szürkeséggel,
Meghaltak újra mind, hiszen meghalni nem bírunk elégyszer.

S eléggé, s úgy sosem, miként a haldokló epedve várja,
S lényük, nyomuk mind elveszett, s a számadás róluk lezárva.

A sok jó vas viszont – Uram! – nem adta át magát a gyásznak,
S maguk törték faluk tovább, nagy zajjal önmaguk csatáztak.

Átúztak fényt, sötétet és – emberverejtékben fürödtek,
Vak volt az éj, nem tudta, hogy láthat pörölyt, ha nem pörölynek.

„Előbb rontsuk le, mint a lányt a zord halál rozsdába vonná!” –
Tizenkettedsujtó pöröly tizenkettedmagának mondá.

S ledőlt a fal, hegy-völgy zaját ezerszer visszhangozva regett,
S nem letek – semmit! – rajta túl, sem lányt – sem egy teremtett lelket.

Szempár, ajak, mely senkié! S a semmi ágán árva szív ül,
Mert nem volt más, csupán a hang, és semmi más a hangon kívül.

Nem volt – csak könny, bánat, sötét s a tévelygőn enyésző káosz.
Milyen világ! nem jó világ! Mért nincs jogunk másik világhoz?

Nyíltan család álmod nyomán, csodák elherdáltával szemben,
Lehullt a sok nehéz pöröly, fáradván méltó küzdelemben.

S váratlan csöndek réme kelt – s az égben nem lakott már senki!
S e senkin meg te mért nevensz – az téged hogyha nem nevet ki!

Julian Tuwim

AZ EMBERISÉG TÖRTÉNETÉNEK EGY LAPJA

Találkára indult egy kis kertmoziba
helyben lakó marhánk, s egy lokális liba.
Kedves lokál' lükém – szólt a környék esze –,
mozgó-látogatást kegyed velem tesz-e?
Itteni butuskánk felelt: – Jó alkalom,
minthogy épp szeretlek, helybenlakó barom.
Így ismerős tuskókn leplezetlen kéjjel
moziba ment utcánk esztelenkéjével.
Kedves fogdosással telt az első óra,
s a kis helyi hülyénk fogékony a jóra.
Ám végtére felnyög: – Helybéli bolondom!
Hogy ez a film untat, egyre nagyobb gondom.
Így borozni mentek, s ettek hozzá kappant,
a hely gyagya lánya, meg a helyi kattant.
Érzékeik szárnyán később messze libbent
városunk kreténje és az ismert zizzent.
Ekképpen hát újra sarjaik születnek:
fogyatékkal élő csepp kis eszementek,
s mozgóképszínházban volt is már azóta
sok fiatal kretén és új idióta.

Hajba Vince fordításai

e. e. cummings

[ÉLT BÁRKI A SZÉPEZA VÁROSBAN...]

élt bárki a szépeza városban
(hol föl suhanás lefelé bimbam)
tavasz nyár ősz tél
ropta a holvult holnemvult.

Nő és férfi(parányi ahány)
bárkire mindig fittyet hány
ültet ugyant miből az kivirágol
nap hold csillag zápor

gyerekek tudták(de csak egykét
és fölnőttek lefelejtették
ősz tél tavasz nyár)
hogya senkise szerette mindinkább

mikor és most levelüktől a fák
senkise sírta bárki baját
fütty mint hó és zaj mint csend
neki bárki bármije volt minden

egybekelt mindenki valakivel
volt tánc kenték könnyüket el
(alvás ocsudás remény sebaj)asztán
soháztak és álmukat elaludták

csillag zápor nap hold
(nem tudja a hó csak a gyerekek mért
felejtik el emlékezni hogy is kell
föl suhanás lefelé bimbam)

egy nap meghalt bárki naná
(és senkise hajlott csókkal rá)
güzü nép őket földbe tevé
pikkpakk voltnincs kézben a kéz

mélyek mélyén áton is át
már elaludtukat álmodják
senkise bárki tavaszult föld
lelkült óhaj és igenült ha.

Nő férfi(bimm ez bamm amaz)
nyár ősztél tavasz
hozták vitték közelük távol
nap hold csillag zápor

Varró Dániel fordítása

Raymond Queneau

BALLADA A RÉGI IDŐK KÖZMONDÁSAIBÓL

Kell mindenféle a világra
Kellenek vének reszketeg
Kell másodpercek milliárdja
Kellő időben mindenk
Márciusban a kikelet
Jut egy hó aratni javában
Jut nap az év végére egy
Ott jár a tél az őszy nyomában

Nem lesz mohás a gördülő kő
Ha fú a nyírt kos didereg
Kőkockák közt a fű előjő
Lám kellemetlen részletek
A fák fehér gyászt öltenek
A nap cammog sárgára váltan
A szép időre hó esett
Ott jár a tél az őszy nyomában

Nem ifjú már ha vén az ember
Így végezzük fogunk veszett
Évés után a böjtt jövend el
Sosem jó semmi senkinek
Fájnak a túnt játékszerek
Szidjuk a telefont pipásan
Éjtünk krokodilkönnyeket
Ott jár a tél az őszy nyomában

Ajánlás

Herceg! a bökkenők ezek
Sőt még rosszabb számítsd be bátran
A halál sarkadban liheg
Ott jár a tél az ősz nyomában

Bittner Gábor fordítása

Seamus Heaney

BÁRMIT MONDASZ, SEMMIT SE MONDJ*

Részletek

I

Épp az imént volt randevúm egy angol
Újságíróval, kérdezett „az ír
Dologról”. Innen, téli táboromból
Figyelem, hogy már a rossz hír se hír,

A szállodákban skriblerek, kazetták,
Diktafonok, kusza kábelhalom
Összevissza. Az idő, az kizökkent,
Fülemben akár az imamalom

Az összes jegyzet, glossza, analízis,
Hisz mennyi politikus, mennyi firkász
Tálalta ugyanúgy a tüntetést is,
Mint aztán a sortüzet meg a könnygázt,

Kommentálták az „eszkalációt”,
Hogy „megjelennek a szélsőségesek”,
„Reakciót”, „ellenreakciót” –
De én is itt élek és csevegek

Civilizáltan ismerőseimmel,
A rádióhírektől rogyadozva,
Készen, mert hát mit is tehet az ember,
Minden hamis, ósdi verkli-riposztra:

* A vers a Kalligram Kiadónál előkészületben lévő Seamus Heaney: HÜLT HELY (VÁLOGATOTT VERSEK) című kötetben fog megjelenni.

„Szégyen, persze, mindenki egyetért.”
„Hová vezet ez?” „Most egyre romlik a helyzet.”
„Gyilkosok.” „Nyilván fogház jár ezért...”
Közben a „józan hang” egyre rekedtebb.

III

„Vallásról nem beszélünk”, ez szabály.
„Az egyik tizenkilenc...”, sose húsz a másik.
„Szemről látszik, ki miféle”, de hallgat a száj.
Elkelne kisebbfajta szakadás itt,

A töltésen, mit a holland emelt
A Seamus utáni árt kirekeszteni.
De gátbontás, hídverés sose ment
Sajnos nekem. A híres északi

„Szűk szó!” E hat vármegyében szemernyi
Lankadás nélkül a csend egyre bomlaszt,
És mert sokkal jobb félni, mint megijedni,
Hát bármit mondasz is, semmit se mondasz.

A füstjel hozzánk képest harcriadó:
El-elbabrálgatunk egymás nevével,
Cím, iskola – mind, mind árulkodó,
A szabályt erősíti a kivétel.

Tehát protestáns: Norman, Sidney, Ken,
Viszont Seamus pápista, semmi kétség.
Hunyorítás, félmosoly, ujj az ajkakon –
Fogékonyak vagyunk, mint a kelepcék,

Nyelvünk kushad, kanóc a tűz alatt,
A fél csapatot elrejti a monstrum,
A trójai ló, lapulunk, szánkon lakat,
Hogy – ostromlókat – elkerüljön az ostrom.

IV

A harmatos útról láttam meg ma reggel
A friss bombatölcsérbe hevenyészett
Új fegyenclepet, sárga agyaggal
Borítva minden, fönt géppuskafészek

A fákon – élő cölöpkerítés.
Fehér, mélyföldi köd ült a tájon:
Mint egy fogolytáboros, régi és
Nyomasztó film, déjà vu, néma álom.

A halál előtt van élet? Egy garázson
Ez áll. Sebeinket nyaljuk, míg szeletnyi
Nyamvadt pecsenyék sülnek külön parázson:
Kis sors, de a miénk. Ezt kell szeretni.

Imreh András fordítása

Vajda Miklós

REQUIEM EGY ELFUSERÁLT ZSENIÉRT

Abody Béla emlékének

1. Introitus

Meleg őszi délután, kora délután, olyan, mint minden meleg őszi kora délután, csak éppen mégis más. Ahogy most jobban utánanézek magamban, tágasabb, izgalmasabb, tartalmasabb szinte minden elkövetkezőnél. Magasabb és kékebb fölötte az ég, ragyogóbb arany a nap. Csupa ígéret, a létezés felfedezett boldogsága, szabadsága, hihetetlen érdekessége lüktet benne. Ennek a meleg őszi kora délutánnak tisztább a levegője is, élénkebbek a hangjai, a lágyuló napsütésben szebben ringanak a színesedő lombok, élesebben rajzolódnak ki a dolgok kontúrjai, és mindennek finom íze és illata is van. Talán csak a másnapi és az utána következő kora délutánok múltják majd fölül még vagy másfél évig. Kamaszok vagyunk, lázadók, vakmerők, okosak, kíváncsiak, tudatlanok.

A Horthy Miklós körtér egyik sarkán befut a megállóba egy autóbusz. Már sokan várják, köztük három hetedikes gimnazista kamasz, a közeli Ciszter Gimnázium diákjai. A busz zsúfolt, büdös és zihál, csoda, hogy él és működik, akár maga a romjaiból föltá-páskodott város. A leszállók leszállnak, a fölszállók a kalauz sürgető fölszólítására fölszállnának, ám ekkor a kamaszok egyike, egy kétméteres, kövér, szőke óriás, mindenkit félretolva, a busz lépcsőjére teszi a lábát. Még csak közeledett a busz, ő már izgatottan topogva készülődött a felszálláshoz. Arcán az idióták őszinte rémülete egy halálba készülő vértanú komor elszántságával keveredik. Toporog, szemét az ég felé fordítja, mint aki onnan vár segítséget, közben magas, vinnyogó hangokat hallat. Egyik kezével kényszeresen az arcbőrét tépdesi, a másikkal a kapaszkodót ragadja meg, nem lehet mellette fölszállni. Az emberek tapintatosan félrehúzódnak, biztosan légnyomás érhetette szegény fiút az ostrom idején, vélik magukban. A fiú ekkor, mint akinek jobb ötlete támadt, visszarántja lábát a lépcsőről, kis ideig töpreng, bizonyára biztatja magát, halkán vinnyogva tépdesi az arcát, aztán félénken a másik lábával próbálkozik. Világos,